

Älgbetesskador i tallungskog

Tiveden VFO 2011

På uppdrag av **Sveaskog AB** har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador på tall i Tiveden viltförvaltningsområde (VFO). Liknande inventeringar har genomförts i fyra år och sedan några år ingår området som en del i ett större övervaknings-system med syfte att följa skadeutvecklingen i Bergslagens marknadsområde.

Område och metodik

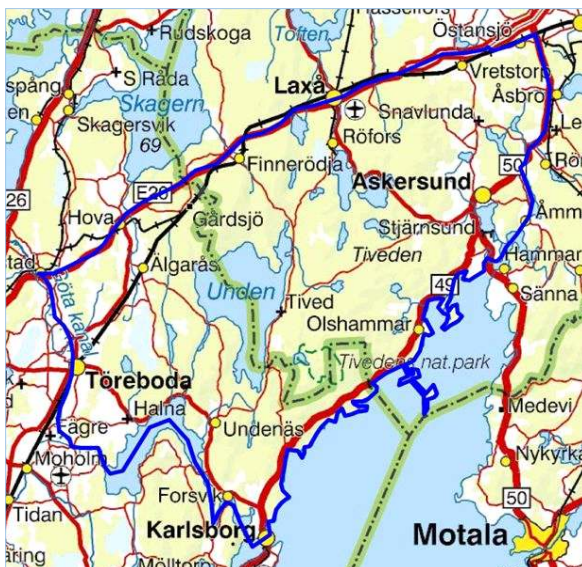
Tiveden VFO är ca 167 000 hektar stort (figur 1) varav ca 47 000 hektar är skogsmark som ägs av Sveaskog.

Inventeringen gjordes på Sveaskogs marker och koncentrerades till ungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingsskedet då de är mellan 5 och 15 år gamla. Mätningarna genomfördes i provytor i slumpmässigt utvalda bestånd. Tiden för inventeringen sträckte sig från slutet av maj till början av juni 2011.

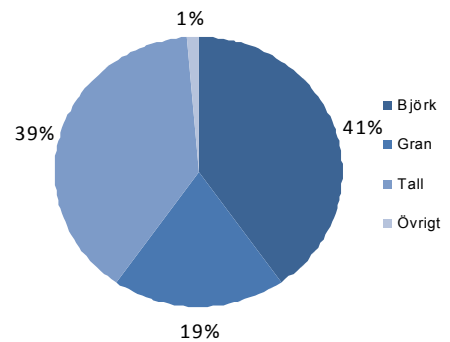
Alla stammar, högre än halva beståndshöjden räknades, men skador bedömdes enbart på tall. Varje tallstam i provytorna undersöktes noga med avseende på skador. Skador klassades som färska eller äldre där färsk skada definierades som skada som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färsk skador delades upp på toppskottsbyte, stambrott och barkgnag.

Foto: Johan Truvé

Figur 1. Karta över Tiveden VFO

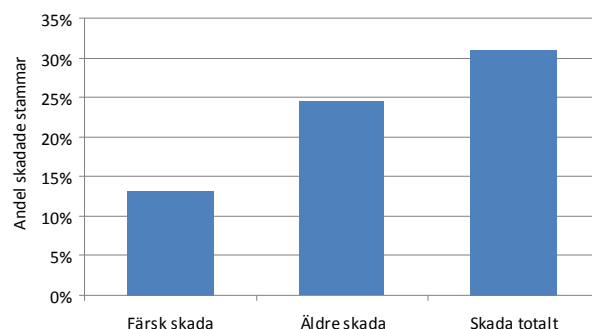
Figur 2. Uppmått trädslagsfördelning i de inventerade ungskogarna 2011.

Tabell 1. Uppmått skador under fyra år.

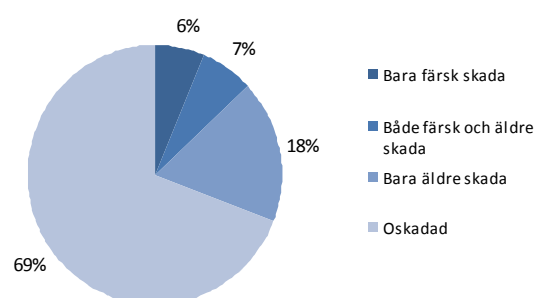
	Färsk skada	Äldre skada	Skada totalt
2008	13%	22%	30%
2009	11%	23%	27%
2010	11%	27%	33%
2011	13%	25%	31%
Medel	12%	24%	30%

Resultat och kommentarer

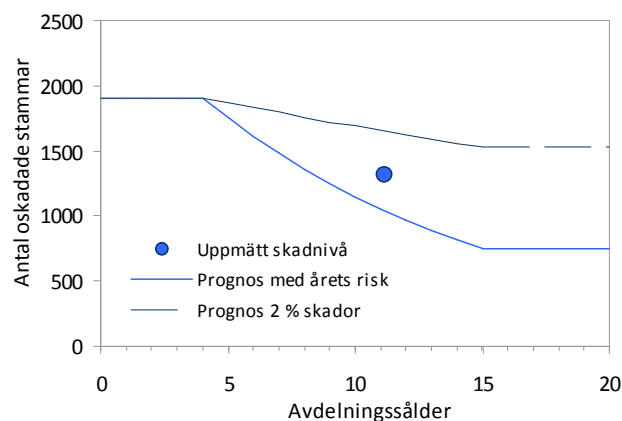
- I de inventerade bestånden utgjorde tall genomsnittligt 39% av träden (figur 2).
- Andelen stammar med färska skador 2011 var ca 13% (figur 3), vilket var över genomsnittet för Bergslagen (ca 9%) och högre än 2010 års mätning (ca 11%).
- Skadefrekvensen har för de fyra undersökta åren varit tämligen stabil på en relativt hög nivå (tabell 1).
- Något mindre än hälften av stammarna med färska skador hade inte skador sedan tidigare (figur 4). Andelen oskadade stammar var fortsatt förhållandevis låg 2011, vilket antyder ett långvarigt, hårt betestryck av älg i området.
- De färska skadorna dominerades av toppskottsbetning (ca 11% av räknade tallstammar), vilket är det absolut vanligaste vid sådana här undersökningar. Stambrott och barknag observerades på ca 2 % vardera av räknade stammar (vissa stammar kan ha flera av skadetyperna).
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas under ett år beräknades till 9%. Denna siffra kan användas för att grovt förutsäga hur många stammar man kan förvänta sig är oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd. En jämförelse mellan prognos och uppmätt utfall indikerar att den gångna vinterns skadenivå var något högre än vad som generellt varit fallet under tidigare år (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha knappt ca 800 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2011. Vissa träd kan ha både gamla och färska skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2011.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per hektar och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar antal oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet baserat på årets mätningar.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarvägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26, Göteborg, Tel. 031-22 30 45